

ΔΙΑΔΕΚΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ CARGESE

Στὴν τελευταία του ἐργασία γιὰ τὴν ἑλληνικὴ διάλεκτο τοῦ κορσικανοῦ Cargese¹ ὁ G. Blanken δίνει, στὶς σελίδες 277-303, μίαν συλλογὴ ἀπὸ κείμενα τῆς διαλέκτου αὐτῆς. Ἡ συλλογὴ εἶναι σύντομη, γιὰτί, κατὰ τὸ συγγραφέα: «il ne reste que peu de chose des recueils encore assez riches de Papadopoulos et de Phardys».

Οἱ ἐρευνες τοῦ Blanken ἔγιναν πρὶν ἀπὸ εἴκοσι περίπου χρόνια. Ἐκ τούτου ἡ κατάστασις ἀλλάξε ριζικὰ. Ἐκ τῶν προσώπων ποὺ τοῦ ὑπαγόρευαν τὰ δημοσιευμένα κείμενα ἄλλα πέθαναν καὶ ἄλλα δὲν τὸ θυμούνται πιά. Μόνον ἡ Justine Voglimacci θυμᾶται τὸ τραγούδι «Τὰ κάλαντα τοῦ Λαζάρου» καὶ αὐτὴ ἔμωσ ἀποσπασματικὰ καὶ ἔτσι ποὺ καὶ ἡ ἴδια δὲν καταλαβαίνει τὴ σημασίαν του. Κάπου κάπου θυμᾶται ἀπὸ κανένα δίστιχο, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοῦ ὑπαγορεύσῃ ἀναγκάστηκε νὰ βιάσῃ τὴ μνήμη της. Τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας Corizzi - Versini θυμούνται σποραδικὰ μερικοὺς στίχους ἀπὸ τὰ «Κάλαντα τοῦ Λαζάρου».

Ἐθεώρησα καλὸ νὰ δημοσιεύσω σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρον καὶ μερικά ἄλλα κείμενα στὴ διαλεκτικὴ μορφή τοῦ Cargese. Ἐπειδὴ ἔμωσ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τοῦ Cargese δὲν ἤξερε δημοτικὰ τραγούδια ἢ παραμύθια, ἀναγκάστηκα νὰ ξαναμεταφράσω στὴ διάλεκτο τοῦ Cargese τὸ ἴδιον παραμῦθον καὶ τὶς παροιμίας ποὺ εἶχε μεταφέρει ὁ Rohlfis στὴ διάλεκτο τοῦ Σαλέντου (grico) καὶ τῆς Μπόθας τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ δημοσιεύσει στὴν Historische Grammatik der unteritalienischen Gräzität, München 1950, σ. 230-238. Τὴ μετάφραση τὴν ἔκαμε ὁ κ. Παῦλος Versini μὲ τὴ βοήθειαν τῆς μητέρας του καὶ τοῦ ἀπὸ μητέρα θείου του κ. Δημητρίου Corizzi.

¹ Ἴδου ἡ συλλογὴ τῶν κειμένων ποὺ ἔκαμα ἐγώ.

I. Ὁ Calado (Τὰ Κάλαντα)

kalispera sa
kali burñitsa irθ o lādzaro,
irθan ta važa, irθe i meri na
stavrostaθite, kuraside

(I. Ἐκ τῶν Blanken)

καλ'ησπέρα σας
καλ'ἡ βουρν'ίτσα, ἦρθ' ὁ Λάζαρος,
ἦρθαν τὰ Βάγια, ἦρθ' ἡ μέριμνα
σταυροσταθῆτε, κορασιδες μου,

¹ G. Blanken, Les Grecs de Cargèse (Corse). Recherches sur leur langue et sur leur histoire... Tome I: Partie linguistique, Leyde 1951.

- 5 ton ġiron ġiron na thimíthome 5 τὸν ἵῦρο ἵῦρο νὰ θυμήθωμε
kalón afedi, na mas dókune καλὸν ἀφέδι νὰ τιμήσωμε
flaščí krasí, koščinú d agwá καλ' ἡ ζυράτσα νὰ μᾶς δόκουνε
če pede pitte na mas dókune φλας' ἔϊ κρασί κότζινο, δ' ἄγβὰ
če dio dukatu. ζαὶ πέδε πίτε νὰ μᾶς δόκουνε
ζαὶ δύο δουκάτα.
- 10 ninfi férnome apó tim bolí 10 ν' ὄφη φέρνωμε ἀπὸ τὴν Πόλη
ta maníča tis ta veludeña τὴμ βοδίτσα της μαργαριτάρι
ti budítsa tis margaritari τὰ μανίτζια της τὰ βελουδένια
to skufari tis. τὸ σκουφάρι της τρεῖς ἼΑγιους γράφους
epá p ekale ἼΑγιος Θεόδωρος, ἼΑγιος Δημήτρης
- 15 kalá mes aperasi 15 Ἐ' ἼΑγιος Στρατίος νὰ μᾶσε βοηθήση.
kalá na pan ta eší su ἐπὰ ποῦ ἐκαλαδήσαμε
če ta pođelipá su. καλὰ μᾶς ἀπεράσα·
an eší filikó petí, καλὰ νὰ πᾶν τὰ ἐχη σου
kalá na don patritsi; ζαὶ τὰ ποδελοῖπά σου.
- 20 če an ešis sernikó pedí, 20 ἼΑν ἐχει(ς) φηλ' νκό παιδί
s to grízo kavelari καλὰ νὰ τὸ παδέψη
na perpatí, na šérete, Ἐ' Ἴαν ἐχει(ς) σερνικό παιδί
na pefti t alogari. σὸ γρίζο καβελάρη,
če i ž árkonde na do masoñe νὰ πορπατῆ, νὰ χέρεται,
25 na kanu biχlibíria 25 νὰ πέφτη τ' ἀλογάρι.
če ta mikrá orχondopullá οἱ j ἄρχοδε νὰ δὸ μαζόν·
na kannu đartilíδια, νὰ κάνουν βιχλιβίδια,
(ἦ: če an ešís filikó pedí ζαὶ τὰ μικρὰ ὄρχοδόπουλα
s ti staχti na čílete, νὰ κάνουν δαχτυλ' ἴδια.
če an ešis sernikó pedí, 30 Ἴαν ἐχει(ς) φηλ' νκό παιδί,
šurovoskó na ġeñi. στή στάχη νὰ ζυλιέται,
na svísune i kotaridzia - su Ἐ' Ἴαν ἐχει(ς) σερνικό παιδί
če t aġelađača ..) χιουροβοσοκό(ς) νὰ ἰένη.

II. Δίστιχα

valte fotiá če pólvéri,
tin šira s to kalivi,

(II. ἼΑπὸ τὸν Blanken)

5 Βάλτε φωτιά ζαὶ πόλβερη
σὴ γρέια τὸ καλόβι,

ce ðe mu tin eðidi.

ce ðe mu tin eðidi.

iðiči - mu tin tiγatera - mu,
en ilio çe fegari;
a dine iðis, levedi mu,
żinese ðemoñari.

iðiči - mu i tiγatera - mu
ne sperñi ne terizi:
se argastiri káthete
çe mala kabalizi.

kremase tis pleksiðes su
oksu s to paneθiri,
na kamo skala n anevó
na se filó s ta šila.

çai ðe mou ðhne ðidei.

çai ðe mou ðhne ðidei.

13 Ἡ διζή μου ἡ φυγατέρα μου
ν' ἥλιο(ς) çai φεγάρι
ð ðhne iðh(ς), λεβέδη μου,
žívesai ðaimoniáqh.

15 Ἐμέν' α ἡ θυγατέρα μου
νè σπéρον' ει νè θερίζει,
στ' ἀργαστήρι κάθεται,
μάλαμα καθαν' ίζει.

21 Κρέμασε τις πλεξιðες σου
όξον στο πανεθύρι,
να κάμω σκάλα ν' ανεβó
να σè φιλό στα χείλ' η.

III. Ἡ βατραχίνα καὶ τὸ ποντίκι

mia forá ita mia vartaχλίνα çe mia mera skupísoda (s) to spitj tis ivre tria aspra çe aršçise na pi: «ti n agoraso? ti n agoraso? n agoraso kréa? oši, ġatí to kréa eši kókula çe tseðá furçizome. n agoraso psária? oši, ġatí to psari éši αγαθθία çe me çedúne». çe ódomu ípe pollá alla prámata, esuunathi n agorasi ena fruzetto kóççino. to fórese çe anevi s ena paneθiraçi: irthe n aperassi mia žellaða çe ípe: «ġatí steçis padá?» «the na padreftó» «the na me paris?» çe çiñi: «kame na kuso ti foñi - su» çe çiñi éðiçe ti foñi, muγlízoda ðinatá. çe i vartaχλίνα ode ákuse ípe: «oši, oši; mu kañis šçasura». apérase mía žiða çe apádise çino opu íše apadísi i žellaða çe ípe: «za bu isse ómorfí! me thelis ža žineka?» ma ðen eθélise manku tiðá. çe aperássane pollá alla za: mia çédrina, ena gjattupillukku, ena vartaklá, mia kórdza, mia skudaré, mia koparkjata, ena mástiko, ma ðen eθélise kanénane. apérase sto sternó ena poðikułi çe ípe: «e vartaχλίνα, ti kañis padá?» çe çiñi: «the na padreftó» «the na me paris?» «kame na kuso ti foñi - su». to poðikułi ékame: «çiçi» «o, ípe i vartaχλίνα, tílogo

m aresis! iné, se θελο». tsedá epadréftina ti ġiriací apotaśá ċe em-
mínane mazí ċe i dio. mia mera i vartaχλίνα ipe: «δανά εγὸ παο
s ti lituržía; esí prepri na mñís ža na filakis to spiti». to poδι-
κυλί ékatse brostá tis fotía ža n anaδepsi to krea s to tsikalí. ċe
ode ákuse na mirizi to krea, eθélise na pari λιγáí ċe evúttikse
ena poδι ċe ekáí; evúttikse to állo ċe to -kái pali; evúttikse ti
muri ċe to kapinó ton etrávikse mesa s to tsikkali ċe (t)o poδι-
kós o mavvulí ekáí ulo. irthe apó ti lituržia i vartaχλίνα ċe ár-
ščise na fonaksi to poδικυλί: «poδικυλί-mu, pu íse? de se vre-
sko»; akalterí dio, akalterí tris ores, to poδικό den érsčetu (ka);
ma ode ediáí na iði to krea, ivre to poδικυλί psōfios mesa s to
tsikkali. ċe ode toñ ide i vartaχλίνα ebíċe na klei. ediáí na don
eθapsi pokátu mia aréa; den eθélise pló na padreftí ċe émine šira
oste ézise.

IV. Παροιμίες

1. píos pai aγala, pai kalá.
2. kaθe kobō érsčete s to χteñi.
3. ode o pískopo piná, pai monaxó tu s to milo.
4. s ti skafiða ċe to plísimo gnoižete i žineka.
5. za bu ene i žiða, žinete to katsiċi.
6. ódumu vreši me ton ilo, padrévude i (ž) alepuδes.
7. píos me žellaδes kamatevi, polí stari de gañi.
8. fegari ðipló, χalazi o neró.
9. fegari λιγáí prásinō vreši ðiavatiká.
10. i kotta kañi t aγwó ċe o kuros kakañízete.
11. i γlossa kókkala den éši ċe kókkala ċaċizi.
12. χortari tu laγadiú, λιγο tiri ċe polí tiróγala.
13. píos ifañi ti ñixta, de gañi pokámiso.
14. arko t apotaśá, pañe s to spiti; arko to vraði, áide s ti dulá.
15. i žiδes pane olo s tus γremmús.
16. i kalí žineka den eši ne matia ne aftía.
17. apó žineka ċe apó χalazi de s-órščete kaló.
18. píos perñi žineka, kalá kañi; opíos de berñi, kallítēra.

19. pios čumáte, de bjáñi psaria.
20. to ščilo pu navizi de dagañi
21. mavro chorafi gwazi kaló stari.
22. pedía če klímata thélune fílaksi s to spiti.
23. či pu iñe pedía pu aγapude, de borís na klisis tis portes.
24. polí ípino kañi kakó.
25. to krabí to černužo χteψε - to; to paléo mi do gwazis.
26. neró aprilú pašeñi to nóidi, skotóñi to šuro če to prónato
ğellá.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Φωνητικές διασαφήσεις. Σημειώνω τὸν τόνο μόνο στὶς ὀξύτενες καὶ προπαροξύτονες λέξεις καὶ σπάνια στὶς παροξύτονες.

Στὴ διάλεκτο τοῦ Cargese τὰ τονούμενα e καὶ o εἶναι πάντα κλειστά. Τὰ σημειώνω μὲ e καὶ o . Τὰ ἄτονα τείνουν νὰ προφέρωνται ἀνοιχτά. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ εἶναι ἀξιοσημείωτο, γιὰτὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Cargese, μιλώντας τὴν τοπικὴ ἰταλικὴ διάλεκτο ἢ γαλλικὰ διατηροῦν ἀμετάβλητα τὰ ἀνοιχτά καὶ τὰ κλειστά φωνήεντα τῆς διαλέκτου καὶ τῆς γλώσσας αὐτῆς.

Οἱ ἑλληνόφωνοι τοῦ Cargese διατηροῦν ἀκόμα τὰ ἐξακολουθητικὰ ἄηχα καὶ ἠχηρά, τὰ λαρυγγικὰ καὶ ὀδοντικὰ σύμφωνα, ποὺ εἶναι ἐντελῶς ξένα πρὸς τὴ ντόπια ἰταλικὴ καὶ τὴ γαλλικὴ φωνητικὴ. Ἡ τριγλωσσία δὲν ἐπροξένησε σύγχυση ἀνάμεσα στὰ τρία φωνητικὰ συστήματα· ἀντίθετα στὸν κύκλο του τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ διατηρεῖ τὶς φωνολογικὰς ἀντιθέσεις ποὺ τὸ χαρακτηρίζουν. Αὐτὴ ἡ κατάσταση ἀξίζει χωρὶς ἄλλο μίαν ἐξέταση πρὸς προσεχτικὴ, ποὺ ἐλπίζω νὰ ἐπιχειρήσω σὲ ἄλλη εὐκαιρία.

Σημειώνω μὲ z καὶ s τὰ ἠχηρά καὶ ἄηχα συριστικὰ ὀδοντικὰ σύμφωνα. Τὰ dz καὶ ts εἶναι διπλοδοντικὰ· τὰ ġ καὶ ċ στιγμιαῖα οὐρανικά· τὰ l καὶ ñ δηλώνουν τὸ ὑγρὸ καὶ ἔρρινο, ποὺ, ἀκολουθούμενα ἀπὸ i ἢ e, γίνονται οὐρανικά· τὰ j καὶ w δηλώνουν τὰ ἡμίφωνα i καὶ u· τὰ d καὶ γ, χ καὶ θ εἶναι τὰ ἐξακολουθητικὰ λαρυγγικὰ καὶ ὀδοντικὰ, ἠχηρά καὶ ἄηχα. Μὲ šč, τέλος, δηλώνω τὸ σύμπλεγμα s'č τοῦ Blanken.

Ἐπροτίμησα, ἀντίθετα ἀπὸ τὸν Blanken, νὰ χρησιμοποιήσω τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὰ φωνητικὰ φαινόμενα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴ διάλεκτο δὲν κρύβονται κάτω ἀπὸ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἐτυμολογικῆς διαφάνειας τῶν λέξεων.

I. Τὰ Κάλαντα δὲν τραγουδιοῦνται πιά. Ἡ γλωσσικὴ κατάσταση στὴν ὁποία βρίσκεται σήμερα αὐτὸ τὸ τραγούδι θὰ γίνῃ πρὸς ἐκδηλῆ, ὅταν

συγκρίνωμε τή μορφή στὴν ὁποία τὸ ἐπαναλαμβάνει τὸ μοναδικὸ πρόσωπο πού τὸ θυμᾶται μὲ ἐκείνη πού ὁ Blanken εἶχε καταγράψει πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια.

Τὸ νόημα τῶν πρώτων στίχων εἶναι: Καλησπέρα σας, καλὸ πρωί. Ἦρθε ἡ γιορτὴ τοῦ Λαζάρου, ἦρθαν τὰ Βάγια, πλάκωσαν οἱ φροντίδες· σταθῆτε γύρω γύρω ἢ μία ἀντίκρου στὴν ἄλλη, κορίτσια, νὰ θυμηθοῦμε τὸν Κύριο(:). Νὰ μᾶς δώσουν ἓνα φλασκὶ κόκκινο κρασί, αὐτὰ καὶ πέντε πίτες καὶ δύο δουκάτα.

Ἵστερα λέγεται πὼς οἱ τραγουδιστὲς φέρνουν νύφη ἀπὸ τὴν Πόλη μὲ μανίκια (πουκάμισα) βελουδένια, μὲ ποδιὰ μαργαριτάρια, μὲ τὴ σκουφίτσα της.

Ὁ στίχος 14 πού ἀκολουθεῖ εἶναι φθαρμένος στὴ δική μου παραλλαγή· ὀλοκληρώνεται καὶ ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὸν Blanken: «Ici, où nous avons chanté le Κάλαντα, ils nous ont traité bien (mal); que vos possessions aillent bien et tout le reste».

Οἱ στίχοι 18-28 περιέχουν εὐχές τῶν τραγουδιστῶν πρὸς τοὺς νοικοκυραίους πού τραγοῦδησαν στὸ σπίτι τους. Ἐν οἱ τελευταῖοι δὲν τοὺς ἐκανοποιούσαν, οἱ τραγουδιστὲς τοὺς καταριόντουσαν: «Ἐν ἔχεις κορίτσι, στὴ στάχτη νὰ κυλιέται, κι' ἂν ἔχεις ἀγόρι, χοιροβοσκὸς νὰ γίνη. Καὶ νὰ σοῦ ψοφήσουν ὄρνιθια καὶ γελάδια...».

Εἶναι ἄξιο νὰ παρατηρηθῆ πὼς σὲ τραγοῦδι σαλεντινὸ (τὸ II τῆς συλλογῆς τοῦ Morosi) λέγεται γιὰ τὰ Βάγια:

irte o laddzaros o prosi (σ. 5)

že ta vaja ta lardume (σ. 11)

«Ἦρθε ὁ Λάζαρος πρῶτος... καὶ τραγοῦδοῦμε τὰ Βάγια.»

II. Ἡ γυναίκα πού μοῦ τὸ ὑπαγόρευσε νομίζει ὅτι τὰ δίστιχα εἶναι ὑπολείμματα τραγοῦδιοῦ, πού εἶχε γιὰ ὑπόθεση τὴν ἀντίθεση ἐνὸς νέου πρὸς τὸν πατέρα τῆς κοπέλας πού ἀγαποῦσε. Ἀξιοσημείωτη ἡ τροπὴ ο> u (τὴν κόρη > gurin), πού εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσω, συχνὰ σ' αὐτὴν, ὅχι ὅμως στὸν P. Versini, πού, γενικά, εἶναι πιὸ συντηρητικὸς.

Τὸ τρίτο δίστιχό μου διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀνάλογο τοῦ Blanken: «Ἡ θυγατέρα μου οὔτε σπέρνει οὔτε θερίζει, μὰ κάθεται στὸν ἀργαλειὸ καὶ ὑφαίνει μαλλί».

Ἐς σημειωθῆ τέλος ὁ πληθ. ta šila τῆς παραλλαγῆς μου, ἀντὶ τοῦ κανονικότερου κατὰ τίς ἀπαιτήσεις τῆς ρίμας: ta šilì.

III. Οί πληροφοριοδότες μου ἔλεγαν :

na kuso ti foñí-su	ἦ	ti foñí ešis
mu kañis ščasura	»	me ščasis
emmínane	»	ezísane
brostá tis fotía	»	kodá s ti fotía
o mavrúli	»	o ftoχulis
mia aréa	»	mia lečča
plo	»	pleo

Καὶ στίς παροιμίες :

ifañi	»	ifeñi.

Οί Corizzi-Versini δὲν ἦταν βέβαιοι ἂν τὸ οὐράνιο τόξο (δόξα) μπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰταλικὴ λέξι arko, μὲ τὴν ἑλλη- νικὴ μαγυλί.

Θεωρῶ περιττὸ νὰ σχολιάσω γραμματικὰ τὰ δικά μου κείμενα. Γιὰ κάθε περίπτωση παραπέμπω στὸ βιβλίο τοῦ Blanken. Ἡ ἐρμηνεία τῶν παροιμιῶν στὴ νεοελληνικὴ εἶναι ἐκείνη ποὺ δίνει ὁ Rohlfis στὸ βιβλίο ποὺ ἀναφέραμε.

Παραθέτω ἐδῶ μετάφραση στὴν κοινὴ νεοελληνικὴ τῶν δημοτικῶν κειμένων III καὶ IV:

Μιά φορὰ ἦταν μία βατραχίνα καὶ μιὰ μέρα σκουπίζοντας τὸ σπίτι της βρῆκε τρία ἄσπρα καὶ ἄρχισε νὰ λέη: «Τί ν' ἀγοράσω; τί ν' ἀγοράσω; Ν' ἀγοράσω κρέας; Ὁχι, γιατί τὸ κρέας ἔχει κόκαλα ποὺ κεντοῦν καὶ τρυπιέμαι. Ν' ἀγοράσω ψάρια; Ὁχι, γιατί τὸ ψάρι ἔχει ἀγκάθια καὶ μὲ κεντοῦνε». Καὶ ἀφοῦ εἶπε πολλὰ πράματα, σκέ- φηκε ν' ἀγοράσῃ μία κορδέλα κόκκινη. Τὴν ἐφόρεσε κι' ἀνέβηκε σ' ἓνα παραθυράκι. Ἦρθε νὰ περάσῃ μία ἀγελάδα καὶ εἶπε: «Γιατί κάθουαι ἐδῶ;» — «Θέλω νὰ παντρευτῶ». — «Θέλεις νὰ μὲ πάρης;» Καὶ ἡ βα- τραχίνα: «Κάνε ν' ἀκούσω τὴ φωνή σου». Καὶ ἐκείνη ἔβγαλε φωνὴ μουγγρίζοντας δυνατὰ. Καὶ ἡ βατραχίνα, ὅταν ἄκουσε, εἶπε: «Ὁχι, ὄχι. Μὲ σκιάζεις».

Πέρασε μία κατσίκα καὶ ἔδωσε τὴν ἀπάντησιν ποὺ εἶχε δώσει ἡ ἀγελάδα καὶ εἶπε: «Ὁμορφὴ ποὺ εἶσαι! Μὲ θέλεις γυναίκα σου;» Ἀλλὰ δὲν τὴ θέλησε οὔτε αὐτήν.

Περάσανε πολλὰ ἄλλα ζῶα: μία σφήκα, μία σαύρα, ἓνας βάτραχος, μία ἀκρίδα κτλ., ἀλλὰ δὲ θέλησε κανένα. Πέρασε τέλος ἓνα ποτικάκι καὶ εἶπε: «Ὁ βατραχίνα, τί κάνεις ἐδῶ;» Καὶ αὐτὴ: «Θέλω νὰ παντρευτῶ». — «Θέλεις νὰ μὲ πάρης;» — «Κάνε με ν' ἀκούσω τὴ φωνή σου». Τὸ πον-

τικάκι ἔκανε : «Τουσί». «ὦ», εἶπε ἡ βατραχίνα, «πῶς μοῦ ἀρέσεις. Ναί, σὲ θέλω». Ἔτσι παντρεύτηκαν τὴν Κυριακὴ τὸ πρωὶ καὶ ἔμειναν μαζί καὶ οἱ δύο. Μιὰ μέρα ἡ βατραχίνα εἶπε : «Τώρα ἐγὼ θὰ πάω στὴ λειτουργία· ἐσὺ πρέπει νὰ μείνης νὰ φυλάξης τὸ σπίτι». Τὸ πονίκι κάθισε μπροστὰ στὴ φωτιά γιὰ ν' ἀνακατώνῃ τὸ κρέας στὸ τσουκάλι. Καὶ ὅταν τὸ πῆρε ἡ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸ κρέας, θέλησε νὰ πάρῃ λίγο καὶ ἐβούτηξε ἓνα πόδι καὶ κάρηκε. Ἐβούτηξε τὸ ἄλλο καὶ τὸ καίει πάλι. Ἐβούτηξε τὴ μούρη καὶ ὁ καπνὸς τὸν ἐτρόβηξε μέσα στὸ τσουκάλι καὶ ὁ πονικὸς ὁ κακομοιροῦλης ἐκάρηκε δλόκληρος.

Ἦρθε ἀπὸ τὴ λειτουργία ἡ βατραχίνα καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ τὸ πονικάκι : «Πονικάκι μου, ποῦ εἶσαι ; δὲ σὲ βρίσκω». Περιμένει δύο, περιμένει τρεῖς ὥρες, τὸ πονίκι δὲν ἐρχόταν πιά. Μὰ ὅταν πῆγε νὰ ἰδῇ τὸ κρέας, βρῆκε τὸ πονίκι ψόφιο μέσα στὸ τσουκάλι. Καὶ ὅταν τὸ εἶδε, ἡ βατραχίνα ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Πῆγε νὰ τὸ θάψῃ κάτω ἀπὸ μία βαλανιδιά. Δὲ θέλησε πιά νὰ παντρευτῇ καὶ ἔμεινε χήρα σ' ὅλη της τὴ ζωῇ.

Παροιμίες.

1. Ὅποιος πάει σιγά, πάει καλά.
2. Κάθε κόμπος ἔρχεται στὸ χτένι.
3. Σὰν ὁ πίσκοπος πεινάει, μοναχὸς του στὸ μύλο πάει.
4. Στὴ σκάφη καὶ στὸ πλύσιμο γνωρίζεται ἡ γυναίκα.
5. Ὅπως εἶναι ἡ γίδα, γίνεται τὸ κασίκι.
6. Σὰν βρέχει μὲ τὸν ἥλιο, παντρεύονται οἱ ἀλεπούδες.
7. Φεγγάρι διπλό, χαλάζι ἢ νερό.
8. Ὅποιος μὲ γελάδες ὀργώνει, πολὺ καρπὸ δὲν κάνει.
9. Φεγγάρι πρασινοῦτσικο, βρέχει ἀμέσως.
10. Ἡ κότα κάνει τὸ αὐγὸ καὶ ὁ πετεινὸς καθαρίζει.
11. Ἡ γλώσσα κόκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκαλα τσακίζει.
12. Χορτάρι τοῦ ποταμοῦ, λίγο τυρὶ καὶ πολὺ τυρόγαλα.
13. Ὅποιος ὑφαίνει τὴ νύχτα, δὲν κάνει ποκάμισο.
14. Οὐράνιο τόξο τὸ πρωί, τράβα στὸ σπίτι, οὐράνιο τόξο τὸ βράδυ, τράβα στὴ δουλειά.
15. Οἱ γίδες πᾶνε πάντα στοὺς κρημνοὺς.
16. Ἡ καλὴ γυναίκα δὲν ἔχει οὔτε μάτια οὔτε αὐτιά.
17. Ἀπ' τὴ γυναίκα καὶ τὸ χαλάζι δὲν σοῦρχεται καλό.
18. Ὅποιος παίρνει γυναίκα καλὰ κάνει, ὅποιος δὲν παίρνει καλύτερα.
19. Ὅποιος κοιμᾶται, δὲν πιάνει ψάρια.
20. Τὸ σκυλὶ ποὺ γανγίζει δὲν δαγκάνει.
21. Μαύρη γῆ βγάζει καλὸ σιτάρι.

- 22 Παιδιά καὶ κλήματα θέλουν φύλαγμα στὸ σπίτι.
23 Ἐκεῖ ποὺ εἶναι παιδιά ποὺ ἀγαπιοῦνται, δὲν μπορεῖς νὰ κλείσης
τις πόρτες.
24 Ὁ πολὺς ὁ ἕπνος κάνει κακό.
25 Φύτεψε τὰ λάχανα τὰ καινούργια, τὰ παλιὰ μὴν τὰ ξεριζώσης.
26 Νερὸ τ' Ἀπριλιοῦ παχαίνει τὸ βόδι, σκοτώνει τὸ γουρούνι καὶ τὸ
πρόβατο γελάει.

Milano

O. PARLANGÈLI